

**Republica Moldova**  
**Curtea Supremă de Justiție**

**D E C I Z I E**

04 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ  
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Galina Stratulat, Ion Druță,

Ion Corolevschi, Iuliana Oprea

examinând recursul declarat de către Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului împotriva Întreprinderii Internaționale de Stat „Acva-Nord” privind încasarea prejudiciului,  
împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 27 ianuarie 2015,

**C O N S T A T Ă :**

La 25.06.2014 Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului s-a adresat în instanța de judecată cu cererea împotriva ÎIS „Acva-Nord” privind încasarea prejudiciului.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat, că Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului asigură supravegherea de stat asupra respectării Legii nr. 149 din 08.06.2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura, precum și a altor acte normative și legislative din domeniul protecției resurselor biologice acvatice. Conform art.6 p. 1 lit. (a) Legea nr.149 din 08.06.2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura, fl. Nistru este clasificat ca obiectiv acvatic piscicol natural.

În scopul evaluării prejudiciului cauzat hidrobionților în urma pompării apei din obiectivele acvatice piscicole naturale a fost elaborat Instrucțiunea privind evaluarea prejudiciului cauzat resurselor piscicole din bazinele acvatice ale Republicii Moldova.

Conform prevederilor art. 41 alin. (2) și (3) Legea nr. 149 din 08.06.2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura, dacă prin construcția și exploatarea prizelor de apă, a altor instalații hidrotehnice, prin efectuarea unor alte lucrări în obiectivele acvatice piscicole (de adâncire, îndreptare a albiei, de amplasare a ducherilor, conductelor de gaze și petrol) nu poate fi evitată afectarea resurselor biologice acvatice, persoanele fizice și juridice care exploatează aceste obiective sunt obligate să prevadă, în coordonare cu autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului, efectuarea unor măsuri de reparație a pagubelor, calculate și argumentate sub aspect ecologico-piscicol.

În rezultatul cercetărilor efectuate de către Institutul de Zoologie al ASM s-a determinat valoarea prejudiciului cauzat resurselor piscicole prin pomparea a 1 metru cub de apă, pentru fiecare sector al fl. Nistru și r. Prut. Pentru fluviul Nistru mijlociu, sectorul unde este amplasat priza de captare a apei care se exploatează de ÎIS „Acva-Nord” prețul ihtiomasei pierdute la pomparea ireversibilă a 1 metru cub de apă constituie - 0,039 lei/ metru cub.

Conform rapoartelor anuale de utilizare a apei, ÎIS „Acva-Nord” în perioada anilor 2011-2013 a pompat apă din fl. Nistru în volum total de 23410000 metri cubi. Prejudiciul cauzat resurselor piscicole prin pomparea a 23410000 metri cubi de apă din fl. Nistru mijlociu în perioada anilor 2011-2013 este de 912990 lei.

Solicită reclamantul încasarea de la ÎIS „Acva-Nord” suma prejudiciului cauzat în mărime de 912990 lei și încasarea taxei de stat.

Prin hotărârea Judecătoriei Soroca din 24 septembrie 2014 acțiunea a fost admisă, s-a încasat de la ÎIS „Acva-Nord” în folosul Serviciului Piscicol al Ministerului Mediului prejudiciul cauzat resurselor biologice-acvatice în sumă de 912 974 lei și s-a încasat taxa de stat în mărime de 27 189 lei.

La 14 octombrie 2014 ÎIS „Acva-Nord” a înaintat cererea de apel nemotivată, ulterior, la 03 decembrie 2014 a înaintat cerere de apel motivată împotriva hotărârii primei instanțe, cerînd casarea hotărîrîrii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărîri prin care cerințele invocate de către Serviciului Piscicol al Ministerului Mediului să fie respinse ca fiind neîntemeiate.

În motivarea apelului a indicat că, prima instanță la adoptarea hotărîrii nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond, concluziile expuse în hotărîre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, cît și au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept procedural.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 27 ianuarie 2015 s-a admis apelul declarat de către ÎIS „Acva-Nord” și s-a casat integral hotărîrea Judecătoriei Soroca din 24 septembrie 2014 cu adoptarea unei noi hotărîri prin care acțiunea s-a respins.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că nu au fost prezentate probe pertinente care ar confirma cauzarea de către ÎIS „Acva-Nord” a prejudiciului resurselor biologice-acvatice în sumă de 912 990 lei.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului a declarat recurs prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 27 ianuarie 2015 cu menținerea hotărîrii Judecătoriei Soroca din 24 septembrie 2014.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a invocat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material motivîndu-și decizia doar pe aspectele expuse în cererea de apel.

La data de 28.05.2015, ÎIS „Acva-Nord” a înaintat referință prin care solicită respingerea recursului înaintat de către Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului ca fiind neîntemeiat, cu menținerea deciziei instanței de apel din 27.01.2015.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificând, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie respins, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC al RM instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Decizia recurată a fost adoptată în conformitate cu normele de drept material și procedural și este bazată pe aprecierea corectă și completă a tuturor probelor și circumstanțelor cauzei, motiv pentru care de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit este considerată legală și întemeiată.

Potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată cu certitudine că, la data de 25.06.2014, Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului s-a adresat în instanța de judecată cu cererea împotriva ÎIS „Acva-Nord” privind încasarea prejudiciului în mărime de 912990 lei și încasarea taxei de stat.

Instanța de fond a admis acțiunea integral, soluție casată de instanța de apel care a admis apelul declarat de către ÎIS „Acva-Nord” și a adoptat o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost respinsă.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție susține soluția instanței de apel ca fiind legală și întemeiată, pornind de la următoarele.

Reieșind din materialele pricinii Colegiul constată că, ÎIS „Acva-Nord” asigură livrarea apei potabilă către întreprinderile municipale Bălți și Soroca prin pomparea apei din fl. Nistru mijlociu, sectorul unde este amplasată priza de captare a apei care se exploatează de ÎIS „Acva-Nord” și în perioada anilor 2011-2013 a fost pompată apă în volum total de 23410000 m<sup>3</sup>.

Reține Colegiul că, Serviciul Piscicol înaintînd prezentă acțiune în instanța de judecată privind repararea prejudiciului cauzat resurselor biologice-acvatice în sumă de 912990 lei de la ÎIS „Acva-Nord” a susținută că, în rezultatul cercetărilor efectuate de către Institutul de Zoologie al Academiei de Științe a Moldovei, s-a determinat valoarea prejudiciului cauzat resurselor piscicole prin pomparea a 1 m<sup>3</sup> de apă, pentru fiecare sector al fl. Nistru și r. Prut. Pentru fluviul Nistru mijlociu, sectorul unde este amplasat priza de captare a apei care se exploatează de ÎIS „Acva-Nord” prețul ihtiomasei pierdute la pomparea ireversibilă a 1m<sup>3</sup> de apă constituie - 0,039 lei/m<sup>3</sup> și prin urmare prejudiciul cauzat resurselor piscicole prin pomparea a 23410000 m<sup>3</sup> de apă din fl. Nistru mijlociu în perioada anilor 2011-2013 este de 912990 lei.

Potrivit prevederilor art. 41 al Legii privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultură nr. 149 din 08.06.2006, (1) La proiectarea, amplasarea, construcția și darea în exploatare a obiectivelor, precum și la efectuarea de lucrări în obiectivele acvatice piscicole și în zonele aferente, agenții economici sînt obligați să prevadă în documentația de proiect și în devizul de cheltuieli mijloace bănești pentru reparația pagubelor cauzate resurselor biologice acvatice și să efectueze măsuri de protecție a acestor resurse, de asigurare a condițiilor de reproducere, creștere și migrare a peștelui și altor organisme acvatice. La construcția barajelor trebuie să fie prevăzute acțiuni pentru valorificarea piscicolă a lacurilor de acumulare. (2) Dacă prin construcția și exploatarea prizelor de apă, a altor instalații hidrotehnice, prin efectuarea unor alte lucrări în obiectivele acvatice piscicole (de adîncire, îndreptare a albiei, de amplasare a ducherilor, conductelor de gaze și petrol etc.) nu poate fi evitată afectarea resurselor biologice acvatice, persoanele fizice și juridice care

exploatează aceste obiective sînt obligate să prevadă, în coordonare cu autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului, efectuarea unor măsuri de reparație a pagubelor, calculate și argumentate sub aspect ecologico-piscicol. (3) Calculele și argumentările ecologico-piscicole ale prejudiciului cauzat resurselor biologice acvatice se efectuează de către instituțiile științifice din domeniu.

Articolul 42 alin. (1) și (2) din aceeași Lege, reglementează că, nerespectarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere în conformitate cu legislația în vigoare. Aplicarea amenzii nu scutește persoanele vinovate de obligația de a repara prejudiciul cauzat resurselor biologice acvatice, calculat în conformitate cu anexa nr.2.

Colegiul reiterează că, reclamantul Serviciul Piscicol înaintînd acțiunea privind repararea prejudiciului cauzat resurselor biologice-acvatice în sumă de 912990 lei de la întreprinderea Interraională de Stat „Acva-Nord”, drept dovadă a pretenției înaintate a invocat „argumentarea piscicolo-biologică a valorii resurselor bilogico-acvatice din r.Prut, fl. Nistru și lacurile de acumulare Costești-Stîncă și Dubăsari”, efectuată de Institutul de Zoologice al ASM în anul 2013, prin care s-a determinat valoarea prejudiciului cauzat resurselor piscicole prin pomparea a 1 m<sup>3</sup> de apă, pentru fiecare sector al fl. Nistru și r. Prut și pentru fluviul Nistru mijlociu, sectorul unde este amplasat priza de captare a apei care se exploatează de ÎIS „Acva-Nord” prețul ihtiomasei pierdute la pomparea ireversibilă a 1 m<sup>3</sup> de apă constituie - 0,039 lei/m<sup>3</sup> (f.d.11-23).

Colegiul reține că, conform practicii judiciare a Curții Supreme de Justiție „cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației ecologice în cadrul examinării cauzelor civil”, instanțele de judecată, la judecarea pricinilor civile cu privire la recuperarea prejudiciilor cauzate datorită încălcării legislației ecologice, urmează să stabilească cu certitudine prezența tuturor elementelor esențiale și suficiente pentru angajarea răspunderii civile delictuale.

Astfel, condițiile generale, necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale, sînt: prejudiciul, fapta ilicită, raportul cauzal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția.

Lipsa unei din aceste condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege, cînd răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unei sau altei condiții. În cazurile prevăzute de art. 1402 Cod civil, răspunderea delictuală se antrenează în lipsa caracterului ilicit al faptei.

Atenționează Colegiul că, pentru antrenarea răspunderii delictuale, este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport cauzal. Raportul cauzal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este o consecință directă a faptei ilicite.

Raportînd normele legale citate la circumstanțele pricinii, Colegiul ajunge la concluzia că, Serviciul Piscicol n-a demonstrat prin probe veridice, pertinente și concludente faptul că, prejudiciul pretins în sumă de 912990 lei a fost cauzat prin fapte ilicite săvîrșite de către Întreprinderea Interraională de Stat „Acva-Nord”, precum și raportul cauzal dintre faptă, prejudiciu și vinovăția.

Colegiul apreciază critic, „argumentarea piscicolo-biologică a valorii resurselor bilogico-acvatice din r.Prut, fl.Nistru și lacurile de acumulare Costești- Stîncă și Dubăsari” efectuată de Institutul de Zoologice al ASM în anul 2013. Or, înscrisul dat nu confirmă cu certitudine că, prejudiciul cauzat resurselor biologice la

pomparea ireversibilă a apei din bazinele piscicole naturale au fost cauzate de către ÎIS „Acva-Nord”, precum și faptul că, ultima a acționat ilicit și cu vinovăție.

În acest sens, Colegiul reține că, ÎIS „Acva-Nord” a prezentat contra probe care confirmă că, în perioada pretinsă de intimat 2011 -2013, Serviciul Piscicol a confirmat funcționarea adecvată a prizei de apă de pe fl. Nistru amplasată în s. Cosăuți, raionul Soroca ce aparține apelantului-intimat, fără a constata încălcări a legislației mediului, semnând acte în acest sens din 21.01.2011 (f.d.45,46) și din 03.06.2013 (f.d.60).

Din actul de cercetare a obiectivelor subacvatice din 21.01.2011 alcătuit în prezența inspectorului principal de stat a Inspectoratului piscicol Cerchez A. și semnat de ultimul (f.d. 46) rezultă că instalația de protecție la momentul controlului este în stare satisfăcătoare.

Astfel, Colegiul susține ca justă aprecierea instanței de apel care, reține ca întemeiat, argumentul apelantului-intimat ÎIS „Acva- Nord” precum că aceasta n-a încălcat prevederile art. 38 alin. (l) lit. Ț) al Legii privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultură nr. 149 din 08.06.2006, potrivit căruia, pentru protecția fondului piscicol se interzic folosirea apelor din obiectivele acvatice piscicole în scopuri industriale, agricole și menajere fără echiparea prizelor de apă cu instalații de protecție a peștelui, deoarece priza de apă a fost echipată cu instalații de protecție a peștelui.

Cu referire la argumentul recurentului Serviciului Piscicol, precum că, argumentarea piscicolo-biologică a prejudiciului valoric calculat resurselor piscicole, în rezultatul captării apei este veridic și a fost elaborată de către Institutul de Zoologie a AȘM, în conformitate cu prevederile Instrucțiunii privind evaluarea prejudiciului cauzat resurselor piscicole, aprobată prin ordinul nr. 206 din 07 octombrie 2003 a Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale, înregistrată la Ministerul Justiției cu nr. 361 din 26.11.2003 și publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Colegiul reține următoarele.

Din cercetarea la pertinența și admisibilitatea a „argumentării piscicolo-biologică a valorii resurselor biologico-acvatice din r. Prut, fl. Nistru și lacurile de acumulare Costești-Stînca și Dubăsari” efectuate de Institutul de Zoologice al ASM în anul 2013 (f.d. 11-23), Colegiul conchide că, aceasta nu confirmă cu certitudine că, prejudiciul calculat este imputabil ÎIS „Acva-Nord”.

Astfel, Colegiul reține că, evaluarea și calcularea prejudiciului cauzat resurselor piscicole în rezultatul activităților economice în bazinele piscicole (la caz: *captarea apei*) se reglementează de Instrucțiunea privind evaluarea prejudiciului cauzat resurselor piscicole din bazinele acvatice ale Republicii Moldova, aprobată prin ordinul Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale nr.206 din 07 octombrie 2003.

Punctul 2 și subpunctele 9), 11), 12) al acestei Instrucțiuni reglementează evaluarea prejudiciului prognozat de pe urma construcției și exploatării prizelor de alimentare cu apă. 9) Unul din factorii principali care influențează negativ asupra formării bioresurselor ecosistemelor acvatice, este sporirea consumului ireversibil de apă. Epuizarea scurgerilor naturale duce la dereglarea regimului hidrologic și la agravarea condițiilor ecologice de reproducere și creștere a peștilor. Exploatarea prizelor de alimentare cu apă însoțită de încălcarea măsurilor de protecție a resurselor piscicole este deosebit de periculoasă în perioada de reproducere, când captarea apei atinge cotele maxime și coincide cu migrarea intensivă a puietului. Scăderea efectivului resurselor piscicole poate avea loc în urma pieirii icrelor,

alevinilor, puietului, peștilor maturi, și hidrobionților furajeri, când o parte din debitul de apă se extrage pentru irigarea câmpurilor sau pentru necesități industriale etc. în consecință, are loc reducerea productivității biologice și a productivității piscicole potențiale a bazinelor, reducerea biodiversității și diversității ihtiofaunei, resurselor piscicole și a lotului pentru pescuit. 11) Pentru calcularea prejudiciului cauzat resurselor piscicole sînt necesare datele despre caracterul și intensitatea influenței obiectului hidrotehnic asupra condițiilor de viață și reproducere a peștilor și informația despre starea ihtiocenozelor, eficacitatea reproducerii și migrării puietului, productivitatea în condițiile actuale și prognozate. 12) în baza caracteristicilor tehnice a obiectului proiectat și a celor care se exploatează, proceselor tehnologice, eficacității instalațiilor de protecție, datelor despre volumul și caracterul lucrărilor planificate, se stabilește specificul influențelor negative reale sau prognozate. Calculul prejudiciului cauzat hidrobionților în timpul exploatării prizelor de alimentare cu apă, se efectuează în baza cercetărilor ihtiologice, reieșind din dinamica cronologică a migrării și creșterii puietului de pește în regiunea instalației de captare a apei, din structura de vîrstă și parametrilor dimensionali, cantitatea puietului și peștilor maturi. 13) Prejudiciul natural intermediar cauzat se stabilește în dependență de valoarea economică piscicolă a apei ireversibil extrase și pieirii organismelor furajere, ceea ce aduce la agravarea condițiilor ecologice de viață a peștilor și se calculează după formula:

$$X_0 = W * \text{£} ( B * P/B * K_3 * K_2^{-1} ) \text{ sz (3)}$$

$X_0$  - prejudiciul natural intermediar provocat la extragerea unei părți al debitului de apă și pieirii organismelor furajere, kg;

$W$  - volumul de apă extras ireversibil, m<sup>3</sup>;

$B$  sz - biomasele medii multianuale, respectiv ale fitoplanctonului și zooplanctonului, în zona de amplasare a prizei de alimentare cu apă, kg / m<sup>3</sup>;

$P/B$  sz - valorile medii sezoniere a ratei biomasei respectiv ale fitoplanctonului și zooplanctonului.

Cercetînd „argumentarea piscicolo-biologică a valorii resurselor biologico-acvatice din r. Prut, fl. Nistru și lacurile de acumulare Costești-Stîncă și Dubăsari” în raport cu prevederile Instrucțiunii enunțate, Colegiul constată că, aceasta nu conține datele despre: exploatarea prizelor de alimentare cu apă însoțită de încălcarea măsurilor de protecție a resurselor piscicole; cercetări în zona de amplasare a prizei de alimentare cu apă; cercetările medii sezoniere a ratei biomasei respectiv ale fitoplanctonului și zooplanctonului, prin urmare formula dată nu poate fi aplicată în cazul ÎIS „Acva-Nord”, care exploatează priza de captare a apei.

Colegiul apreciază ca justă concluzia instanței de apel care, în altă ordine de idei, a reținut că, „argumentarea piscicolo- biologică a valorii resurselor biologico-acvatice din r. Prut, fl. Nistru și lacurile de acumulare Costești-Stîncă și Dubăsari” în sensul prevederilor art. 41 Legii privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultură nr. 149 din 08.06.2006 poartă un caracter recomandabil și care urmează să fie aplicat de către agenții economici la proiectarea, amplasarea, construcția și darea în exploatare a obiectivelor, precum și la efectuarea de lucrări în obiectivele acvatice piscicole și în zonele aferente, care sunt obligați să prevadă în documentația de proiect și în devizul de cheltuieli mijloace bănești pentru reparația pagubelor cauzate resurselor biologice acvatice, în coordonare cu autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului.

Faptul că „argumentarea piscicolo-biologică a valorii resurselor biologico-acvatice din r. Prut, fl. Nistru și lacurile de acumulare Costești-Stînca și Dubăsari” poartă un caracter recomandabil se confirmă și prin scrisoarea de însoțire nr.115/01 din 04.04.2013 a Institutului de Zoologie al ASM (f.d. 61) prin care ultimul transmite și *recomandă* Serviciului Piscicol pentru implementare „argumentarea piscicolo-biologică a valorii resurselor biologico-acvatice din r. Prut, fl. Nistru și lacurile de acumulare Costești-Stînca și Dubăsari” pentru perioada anilor 2013-2017.

Astfel, Colegiul reține că, nici în instanța de fond și nici în instanța de apel, n-au fost administrate probe pertinente, care ar confirma întrunirea tuturor condițiilor necesare pentru antrenarea răspunderii Întreprinderii Internațională de Stat „Acva-Nord” pentru prejudiciul cauzat resurselor biologico-acvatice în sumă de 912990 lei.

Colegiul, analizând materialele la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția dată de către instanța de apel la judecarea cauzei, este una legală și întemeiată.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit atestă că motivele de casare invocate de recurent nu și-au găsit confirmare în cadrul examinării recursului și acesta urmează a fi respins ca nefondat.

Ținând cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

#### DECIDE:

Se respinge recursul declarat de Serviciul Piscicol al Ministerului Mediului.

Se menține decizia Curții de Apel Bălți din 27 ianuarie 2015, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Serviciului Piscicol al Ministerului Mediului împotriva Întreprinderii Internaționale de Stat „Acva-Nord” privind încasarea prejudiciului.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,  
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Galina Stratulat

Ion Druță

Ion Corolevschi

Iuliana Oprea